МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лісознавство

Освітній рівень доктор філософії

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність 205 Лісове господарство

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №8 від «17» січня 2024р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація

2. Опис дисципліни

3. Структура курсу

4. Система оцінювання курсу

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

6. Ресурсне забезпечення

7. Контактна інформація

8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Лісознавство
Освітня програма	Лісове господарство
Спеціальність	205 Лісове господарство
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	основна
Курс / семестр	III курс/VI семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 40 год. Практичні заняття –26 год. Самостійна робота – 114 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua

2. Опис дисципліни

"Лісознавство" вивчається у вищих навчальних закладах з метою формування у студентів спеціальності 205 «Лісове господарство» знань з біології, екології та морфології лісу, природного поновлення, формування та динаміки лісових насаджень, взаємодії деревних порід, лісової типології. Вивчення дисципліни «Лісознавство» базується на знаннях з ботаніки, дендрології, ґрунтознавства, метеорології та інших навчальних дисциплін, отриманих студентами при освоєнні навчальних програм освітнього рівня «бакалавр», а програма дисципліни «Лісознавство» передбачає вивчення особливостей професійної діяльності майбутніх фахівців у лісогосподарській галузі.

Мета курсу - засвоєння студентами знань про ліс як складну природну систему, його компоненти, функціонування і динаміку, взаємодію із екологічними факторами середовища та значення їх для теорії і практики лісового господарства.

Компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати актуальні завдання дослідницького і практичного характеру у лісовому секторі, вміння застосування біометрико-екологічних вимірів у лісових насадженнях та їх лісівничої оцінки.

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК7. Знання та розуміння предметної області та особливостей професії.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення і аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

ФК13. Здатність застосовувати знання і уміння лісівничої науки й практичний досвід ведення лісового господарства.

ФК14. Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження.

ФК16. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів.

Програмні результати навчання:

ПРН5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності

ПРН9. Застосовувати лісівничі загальновідомі методи збору дослідного матеріалу та його статистичного опрацювання.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Тема1. Лісознавство як навчальна дисципліна.	Сучасне уявлення про лісознавство як науку, її предмет, методологія та історія розвитку. Значення лісів у сучасних умовах і актуальні завдання лісівництва. Концепція розвитку лісового господарства України.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
2.	Тема 2. Ліс як природне явище і природна система.	Визначення лісу і його риси. Особливості лісових дерев і їх диференціація. Природний і штучний добори у лісівництві. Сутність лісових біоценозів і фітоценозів. Біогеоценоз і екосистема. Ліс як природна система.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
3.	Тема 3. Морфологія лісу.	Поняття про лісостан, його компоненти і лісівничо-таксаційні показники. Характеристика інших компонентів лісу. Морфологія лісового масиву.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.

4.	Тема 4. Екологічні фактори та їх класифікація.	Загальні поняття про екологію лісу. Дія екологічних факторів на організми, їх класифікація. Біологічні та екологічні властивості деревних порід. Еколого-фізіологічні основи структури і функціонування лісостанів.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
5.	Тема 5. Ліс і клімат.	Роль клімату у розподілі рослинності. Горизонтальна і вертикальна зональність. Інтегральні показники клімату і їх вплив на поширення лісів земної кулі.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
6.	Тема 6. Ліс і світло.	Вплив світла на деревні рослини їх формування, ріст, продуктивність та плодоношення. Регулювання світлового режиму в лісі.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
7.	Тема 7. Ліс і температура.	Значення тепла у житті лісу, його температурний режим і тепловий баланс. Вплив температурних відхилень на деревні породи. Регулювання теплового фактору у лісі.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
8.	Тема 8. Ліс і повітря.	Склад атмосферного повітря та його значення для лісу. Особливості лісового повітря. Вплив атмосферної циркуляції, електричного поля і вітру на ліс. Вітровали і буреломи. Атмосферні домішки і їх шкідливий вплив на лісові насадження. Відношення деревних порід на забруднення повітря. Підвищення газостійкості насаджень.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
9.	Тема 9. Ліс і волога.	Значення вологи в житті лісу. Опади, вологість повітря та грунту. Класифікація лісорослинних умов за вологістю. Гігрогенний ряд і гігротоп. Водний баланс і	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести,

		водорегулюючі функції лісу. Росподіл опадів у різних за структурою лісостанах.	питання.
10.	Тема 10. Ліс і грунт.	Значення грунту для лісу. Мінливість лісорослинних властивостей грунтів. Вплив материнської породи і рельєфу на формування грунтів. Грунт і кореневі системи дерев. Значення мінеральних систем живлення у житті лісу. Шкали відношення деревних порід до грунту. Класифікація лісорослинних умов за багатством грунту.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
11.	Тема 11. Біотичні фактори лісу.	Особливості живого надгрунтового покриву під наметом лісу. Рослини-індикатори лісорослинних умов. Рослинність на зрубах. Ліс і фауна та її регулювання складу і чисельності. Екологічний вплив і наслідки випасання худоби в лісі.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
12.	Тема 12. Природне поновлення лісу.	Види природного поновлення. Штучне лісовідновлення. Вік змужнілості деревних порід, особливості їх плодоношення. Величина урожаю та методи його обліку. Формування сходів і розвирок підросту під наметом лісу й на зрубах. Розмноження порослю від пня.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
13.	Тема 13. Ріст і формування лісу.	Ріст і розвиток деревних рослин, взаємозв'язок їх надземної і підземної частин. Формування і етапи розвитку чистих і мішаних, простих і складних деревостанів. Вікова структура лісових насаджень.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
14.	Тема 14. Взаємодія деревних порід.	Еколого-біологісна суть взаємодії деревних порід у лісі. Класифікація взаємовпливів і взаємодії лісової	Опрацювання лекційного матеріалу.

		рослинності. Потенційна і конкретна її конкурентноздатність.	Тести, питання.
15.	Тема 15. Динаміка лісу.	Вчення прозміну порід і фактори її зумовлення. Типи лісозмін. Зміна дуба, ялини і ялиці м'яколистяними породами похідними дубняками і грабняками.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
16.	Тема 16. Витоки і завдання лісової типології.	Зміст і завдання лісової типології. Класифікаційні схеми типів насаджень. Вчення Г.Ф. Морозова про типи насаджень.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
17.	Тема 17. Теоретичні засади лісівничо-екологічної типології.	Класифікації Крюденера і Алексєєва. Внесок П.С. Погребняка у розвиток лісівничо екологічної типології. Едафічна сітка Алексєєва-Погребняка	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
18.	Тема18. Класифікаційні одиниці лісівничо-екологічної типології.	Тип лісорослинних умов, тип лісу та тип деревостану. Принципи найменування типів лісу. Підтипи лісорослинних умов, варіанти і морфи. Керівні і допоміжні ознаки для визначення лісорослинних умов і типів лісу.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
19.	Тема 19. Типологічна характеристика лісв України.	Зональні особливості рівнинних лісів- Полісся, Лісостепу, Північного та Південного Степу. Ліси Гірського Криму. Типологія передгірних і гірських лісів Карпатського регіону.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
20.	Тема 20. Розвиток гірської типології та її значення для теорії і практики лісівництва.	Проблеми лісової типології та шляхи консолідації лісотипологічних напрямків. Значення лісової типології для лісового господарства - зокрема лісовпорядкування і створення лісових культур. Лісова типологія за рубежем.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарське заняття	40
Самостійна робота	10
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Вили навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Семінарські з-тя			4	4		4	4		4	4		4	4		4	4		40
Самостійна р-та																10		10
Екзамен																	50	50
Всього за тиждень			4	4		4	4		4	4		4	4		4	14	50	100

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
80 – 89	**B**	добре	
70 – 79	**C**		
60 – 69	**D**	задовільно	
50 – 59	**E**		
26 – 49	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше

Література:

Базова

1.Герушинський З.Ю. Типологія лісів Українських Карпат: Навчальний посібник / З.Ю. Герушинський. – Львів: Піраміда, 1996. – 208 с.
2.Остапенко Б.Ф. Лісова типологія: Навч. посібник. Частина 2. /Б.Ф. Остапенко, В.П. Ткач. – Харків: Харківський держ. аграрний ун-т. – 2002. – 204 с.
3.Свириденко В.Є. Лісівництво / В.Є. Свириденко, А.Й. Швиденко. –К.: Сільгоспосвіта, 1995. – 364 с.
4.Свириденко В.Є. Лісівництво: Підручник / В.Є. Свириденко, О.Г. Бабіч, Л.С. Киричок. – К.: Арістей, 2004. – 544 с.
5.Свириденко В.Є. Практикум з лісівництва. Навчальний посібник / В.Є. Свириденко, Л.С. Киричок, О.Г. Бабіч. – К.: Арістей, 2008. – 416 с.
6.Швиденко А.Й. Лісознавство: Підручник / А.Й. Швиденко, Б.Ф. Остапенко. – Чернівці: Зелена Буковина, 2001. – 352 с.

Допоміжна

7. Вітер Р.М. Практикум з "Лісознавства" - Івано-Франківськ: Територія друку, 2016. -188 с.
8.Генсірук С.А. Ліси України / С.А. Генсірук. – Львів: Наук. тов. ім. Шевченка, УкрДЛТУ, 2002. – 496 с.
9. Голубець М.А. Основи відновлення функціональної суті карпатських лісів. -Львів: Манускрипт, 2016. -144 с.
10.Олійник В.С. Лісознавство: курс лекцій / В.С. Олійник, Р.М. Вітер. – Івано-Франківськ: Симфонія форте 2011. - 264 с.

7. Контактна інформація

Кафедра лісового і аграрного менеджменту	Факультет природничих наук вул. Галицька 201, каб. 206 тел. (0342) 59-61-66 (0342) 59-61-72 сайт: https://kl.pnu.edu.ua E-mail: klam@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Олійник Василь Степанович
Контактна інформація викладача	vasyl.oliinyk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності, Положення про запобігання плагіату у ДВНЗ «прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; отримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.
Пропуски занять (відпрацювання)	Відвідування занять є обов’язковим. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в дистанційній онлайн режимі за погодженням із деканом факультету)
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин,

	оцінюються на нижчу оцінку відповідно до зазначених критеріїв оцінювання у ЕНК. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Додаткові бали	Позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність.

Викладач, професор _____В.С. Олійник